

Mülteci
Hakları

Merkezi

Refugee
Rights

Turkey

Türkiye’de Uluslararası Koruma Arayan Kişiler
İçin
SAĞLIK HİZMETLERİ

SORULAR & YANITLAR

MÜLTECİLER İÇİN ÜCRETSİZ HUKUKİ DESTEK

**Şubat 2016
Güncellemesi**

Türkiye'ye sığındım. Sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanma hakkım var mı?

Türkiye'de uluslararası koruma başvurusunda bulunan ya da uluslararası koruma statüsüne sahip olan kişilerden, herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayanlar sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilirler. Bunun için İl Göç İdaresi Müdürlüklerine uluslararası koruma başvurusu yapmış olmanız ya da bu statüye sahip olmanız gerekmektedir.

Bu noktada önemli olan husus yabancı kimlik numarasıdır. Uluslararası koruma başvurusu sürecinde gerçekleştirilecek mülakatın ardından size ve varsa beraberinizde gelen aile üyelerinize, "Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi" düzenlenecektir. Bu belge hiçbir harca tabi olmayıp üzerinde 99 ile başlayan yabancı kimlik numaranız da yer alacaktır.

Dolayısıyla sağlık hizmetlerinden tam olarak yararlanmaya başlayacağınız süreç yabancı kimlik numaranızın yer aldığı belgenin düzenlenmesinden sonraki süreç olacaktır.

Genel olarak nerelerden ve ne tür sağlık hizmetlerinden faydalanabilirim?

Birinci basamak sağlık kuruluşları olarak nitelendirilen kuruluşlarda ilk kademe tanı, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilirsiniz. Sağlık ocakları, sağlık merkezleri, ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi ve verem savaş dispanserleri birinci basamak sağlık kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Bu kuruluşlarda ayrıca bulaşıcı hastalık riskine karşı gerekli tarama ve aşılama hizmetleri, bebek, çocuk ve ergenlere sağlanan hizmetler ve kadın ve üreme sağlığı ile ilgili hizmetlerden de faydalanabilirsiniz.

Birinci basamak sağlık kuruluşlarına ek olarak ikinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına da doğrudan başvurabilmeniz mümkündür. Devlet hastaneleri ikinci basamak sağlık kuruluşları olarak kabul edilirken, eğitim ve araştırma hastaneleri ile üniversite hastaneleri ise üçüncü basamak kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir.

Ancak üniversitelerin sağlık uygulama ve araştırma merkezleri ile özel hastanelere doğrudan başvurulamamaktadır. Bu husus oldukça önemlidir; nitekim bazı acil durumlar gibi istisnai haller dışında bu kurumlara sevk olmadan sağlık hizmetinden ücretsiz olarak yararlanmanız mümkün olmayacaktır.

Henüz kaydımı yaptırmadım. Ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanabilir miyim?

Henüz uluslararası koruma başvurunuzu yapmadıysanız ya da tarafınıza henüz yabancı kimlik numaranızı içeren “Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi” düzenlenmediyse, yalnızca acil sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilmeniz mümkün olacaktır. Sağlık hizmetlerinden herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmaksızın yararlanabilmek için en kısa zamanda uluslararası koruma başvurunuzu tamamlamanızı tavsiye etmekteyiz.

Ek olarak, refakatsiz çocuklar, engelli bireyler, yaşlılar, hamile kadınlar, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da babalar veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişiler 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca “özel ihtiyaç sahibi” olarak değerlendirilmektedir. Kanunda ayrıca özel ihtiyaç sahibi olarak değerlendirilen kişilere uluslararası koruma kapsamındaki tüm hak ve işlemlerde öncelik tanınacağı belirtilmektedir.

Dolayısıyla siz ya da ailenizden herhangi bir birey özel ihtiyaç sahibi olarak belirlenen gruplar arasında yer alıyorsanız, bu durumu kayıt aşamasındayken belirtmeniz yararınıza olacaktır. Daha sonradan da ilgili kayıt makamlarına başvurarak kaydınızın özel ihtiyaç sahibi olarak düzeltilmesini talep edebilirsiniz.

Türkiye’ye yasal yollardan pasaportumla geldim ve ikamet izni aldım. Uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilere sağlanan ücretsiz sağlık hizmetlerinden ben de yararlanabilir miyim?

Türkiye’de ikamet izni alabilmek için aranan şartlardan biri de kalış süresini kapsayan sağlık sigortasına sahip olmanızdır. İkamet izni almış kişilerin tamamında böyle bir sağlık sigortası bulunduğundan, sağlık hizmetlerinden bu sigorta kapsamında yararlanılması gerekmektedir. Dolayısıyla uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilere sağlanan ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeniz mümkün değildir.

Üstelik 6458 sayılı kanuna göre sağlık güvencenizin ya da ödeme gücünüzün bulunduğunun sonradan anlaşılması halinde, tarafınıza sağlanan sigorta iptal edilecek ve yapılan tedavi ve ilaç masrafları da sizden geri talep edilecektir.

Kayıt yaptırdığım ya da “uydu kent” olarak yönlendirildiğim bir ilden başka bir ilde sağlık hizmetlerinden faydalanabilir miyim?

Kişilerin sağlık hizmetlerini ikamet adreslerinin bulunduğu ilde almaları esas olarak kabul edilmiştir. Ancak ikamet adresinin bulunduğu ilde tedavinin yapılamaması durumunda, tedavinin sağlanabileceği en uygun ve en yakın ilden başlamak üzere diğer sağlık kuruluşlarına sevk edilebilirsiniz. Ayrıca acil haller söz konusu ise bulunduğunuz yerde acil sağlık hizmetlerinden yararlanabilirsiniz.

Sağlık hizmeti alırken özel olarak dikkat etmem gereken konular var mı?

99 ile başlayan yabancı kimlik numarasına sahip olmanız oldukça önemlidir. Zira ancak bu numara ile Sosyal Güvenlik Sisteminden (SGK) provizyon alabilmeniz mümkün olacaktır. Yukarıda da belirtildiği üzere bu numarayı içeren kimlik belgeniz mülakatınızın tamamlanmasından ardından düzenlenecektir. Ancak 99 ile başlayan yabancı kimlik numarasını edinmiş olmanıza rağmen SGK sisteminde görünmemeniz durumunda en kısa zamanda kayıtlı bulunduğunuz yerdeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne başvurmanız gerekmektedir.

Ek olarak, hastanelere gidebilmek için randevu almanız gerekmektedir. Bu randevuyu 182 numaralı telefon hattından alabilirsiniz. Randevu gününde hastaneye gittiğinizde muayeneden önce bir barkod numarası almanız gerekecektir ve bu numarayı alabilmek için “Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgenizin” yanınızda bulunması önemlidir.

Hangi tip sağlık sorunlarıyla ilgili ücretsiz sağlık hizmeti alabilirim?

Faydalandığınız sağlık hizmetleri bedeli Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamında sunulmaktadır. Her ne kadar, çok sayıda sağlık sorunu SUT kapsamında karşılanan sorunlar arasında olsa da, bu kapsamda olmayan ya da belirlenen limiti aşan tedaviler için ödeme talep edilmektedir.

Türkçe bilmiyorum. Sağlık hizmetleriyle ilgili bana yardımcı olabilecek tercümanlar var mı?

Bazı illerdeki hastanelerde özellikle de Arapça dilinde hizmet veren tercümanlar olsa da tercüme hizmetleri maalesef henüz oldukça kısıtlıdır. Ancak gerek gittiğiniz sağlık kuruluşunda gerekse de eczanelerde tercüman desteği alabilmek için Sağlık Bakanlığı'nın ücretsiz hattı olan 444 47 28'i arayabilir ve bu hattan İngilizce, Fransızca, Farsça, Arapça, Rusça ve Almanca dillerinde destek alabilirsiniz.

Önemle hatırlanması gereken bir diğer husus ise hastanelerden randevu almak için arayacağınız 182 numaralı telefon hattında henüz bir tercüme desteğinin bulunmuyor oluşudur. Dolayısıyla hastaneden randevu talep ederken bu numarayı sizlere tercüme desteği verebilecek bir kişiyle birlikte aramanız gerekmektedir.

İlaç masraflarım da karşılanacak mı?

Yalnızca size doktorunuz tarafından reçete edilen ve SUT kapsamında olan ilaçları anlaşmalı eczanelerden bedelsiz olarak alabilmeniz mümkündür. Bazı illerde ilaç katılım payı ve reçete katılım payı talep edilebilmektedir. Buna ek olarak eşdeğer ilaç verildiği hallerde de arada bir ücret farkı söz konusu olarak bu meblağ sizden talep edilebilir.

Reçeteler elektronik ortamda hazırlanabildiği gibi yazılı bir biçimde de size verilebilir. Eğer elektronik ortamda hazırlandıysa reçete numarasını almanız önemlidir. Yazılı olarak

verildiyse de bu belgeyi eczaneye giderken yanınızda götürünüz. İlaça erişimde herhangi bir sıkıntı yaşamamanız için 99'la başlayan yabancı kimlik numaranızı almış olmanız gerekmektedir. Eczaneye gittiğinizde sizi tanıtıcı bir belgenin de yanınızda olması şarttır.

Psikolojik/psikiyatrik sorunlarla ilgili nereden destek alabilirim?

Uluslararası koruma kapsamında olan kişiler yalnızca bedensel değil, aynı zamanda ruh sağlığı ile ilgili hizmetlerden de yararlanabilmektedir. Kamunun sağladığı hizmetlere ek olarak Türkiye'deki mülteci ve göçmenlere ücretsiz psikolojik/psiko-sosyal destek sağlayan ve bu alanda uzmanlığı bulunan çok sayıda sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Bulduğunuz ilde bu hizmetleri veren sivil toplum kuruluşlarını öğrenmek için bize ulaşabilirsiniz.

İşkence veya saldırı mağdurlarına sağlanan özel sağlık hizmetleri mevcut mu?

Yukarıda da belirtildiği üzere işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişiler de "özel ihtiyaç sahibi" olarak değerlendirilmektedir ve kendilerine uluslararası koruma kapsamındaki hak ve işlemlerde öncelik tanınacağı belirtilmektedir.

Yine 6458 sayılı Kanun uyarınca işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişilere, bu türden fiillerin neden olduğu hasarlarını giderecek yeterli tedavi imkânı sağlanacağı belirtilmektedir.

İl Göç İdaresi Genel Müdürlüklerinde psikologlar ve/veya sosyal çalışmacılar da görev yapmaktadırlar ve mağdurlara sağlanacak hizmetler konusunda sizlere yardımcı olabilirler.

Türkiye’de sağlık hizmeti alırken bir hasta olarak haklarım nelerdir?

Hasta hakları genel anlamıyla ayrımcılığa uğramaksızın hizmetlere ulaşabilme, hem sağlık durumunuz hem de mevcut imkânlar hakkında bilgilendirilme, yeterli bilgilendirme sonrasında tedaviyi kabul ya da reddetme ya da tedavinin durdurulmasını talep etme, mahremiyetinizin korunması ve saygınlık görmeyi ifade etmektedir. Bu hususlara ek olarak hasta olarak tanı ve tedavinizde hangi yöntemlerin seçileceği konusunda seçme ve değiştirme, yeniliklerden yararlanma, ziyaret etme ve refakatçi bulundurmamayı isteme ve güvenli ve etkin bir biçimde hizmet alma haklarınız da vardır.

Sağlık hizmeti aldığınız süre içinde haklarınızın ihlal edildiğine inanıyorsanız şikâyetle bulunma ve yaşadığınız fiziksel ya da psikolojik zarar için tazminat alma hakkınız da bulunmaktadır. Bunun için doğrudan hizmet aldığınız hastanedeki Hasta İletişim Birimi’ne başvurabilirsiniz. Sorununuzun çözüme ulaştırılmadığını düşünüyorsanız ya da her hâlükârda yazılı başvuru yapmak istiyorsanız bulunduğunuz ildeki İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde yer alan Hasta Hakları Kurulu’na da başvurabilirsiniz. Bunların yanı sıra Alo 184 SABİM (Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi) telefon hattından da şikâyet ve önerilerinizi iletebilmeniz mümkündür. Bu hatta size yardımcı olacak tercümanlar da bulunmaktadır.

Mülteci Hakları Merkezi İletişim Bilgileri:

Türkiye’nin neresinde olursanız olun, Türkiye’deki hak ve yükümlülükleriniz konusunda her türlü sorularınız ve Türkiye’deki sığınma prosedüründe karşılaştığınız sorunlarla ilgili olarak ücretsiz hukuki danışma ve destek hizmetlerimizden faydalanmak için hafta içi her gün 10.00-17.00 saatleri ofisimize gelebilir, ya da aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak bize ulaşabilirsiniz.

Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

+90 212 292 48 30

+90 212 292 48 33

info@mhd.org.tr

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Rights Turkey

📍 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

☎ +90 212 292 48 30

📄 +90 212 292 48 33

✉ info@mhd.org.tr

www.mhd.org.tr

Bu kaynak, **Mülteci Hakları Merkezi**'nin Amerikalı sivil toplum örgütü **Refugee Solidarity Network** ve **Hollanda Mülteci Konseyi** işbirliğiyle ve **ABD Dışişleri Bakanlığı Nüfus, Mülteciler ve Göç Bürosu**'nun desteğiyle yürüttüğü bir proje kapsamında hazırlanmıştır.

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Solidarity Network

ABD Dışişleri Bakanlığı
Nüfus, Mülteciler ve Göç
Bürosu